

بخش دوم

امیرالمومنین (ع) رادتبال کتید

گفت و گو با حجت الاسلام صالح میرزایی
درباره انس بانهج البلاغه

حجت‌الاسلام سعید صلح میرزایی هم استاد حوزه است
و هم سال‌هاست در حوزه نوجوان و جوان فعالیت دارد.
او می‌گوید اگر بخواهیم با نهج‌البلاغه انس بگیریم،
راهش خواندن آن و شرح‌هایی است که نوشته شده است.
با او دربارهٔ ضرورت انس با نهج‌البلاغه، چرایی خواندن آن
و چگونگی ترویج کتاب به گفت‌وگو نشستیم.

رهبر انقلاب جمله‌ای دارند با این مضمون که فرمودند همان طور

که قرآن خوانده می‌شود، نهج البلاغه هم باید خوانده شود؛

چون دنباله قرآن است. این دنباله قرآن بودن به چه معناست؟

فرق ضرورت اُنس با نهج البلاغه با ضرورت اُنس با قرآن چیست؟

یک تفاوتی که بین قرآن و نهج البلاغه هست اینک که قرآن علاوه بر انتقال محتوا یک سری آثار فراعلمی (علوم متعارف) هم دارد. شما وقتی قرآن می‌خوانید قاعدتاً یک سری اطلاعات فقهی، اعتقادی، تاریخی و سنت‌های آفرینش را در اختیارتان قرار می‌دهد.

اما تأثیرات ماورایی هم دارد و حتی برای کسانی که معنای قرآن را متوجه نمی‌شوند هم یکسری معرفت‌ها و نورانیت‌هایی ایجاد می‌کند؛ چون کلام خالق است و توسط خداوند برنامه‌ریزی شده است. به همین خاطر درباره نهج البلاغه یا روایات نحوه چگونه خواندن نداریم، ولی می‌گویند قرآن را بالحن حزین و باریتم خاصی بخوانید.

اما در مورد دنباله بودن نهج البلاغه نسبت به قرآن کریم باید بگوییم که نهج البلاغه سه بخش دارد که شامل خطبه‌ها، نامه‌ها و حکمت‌هاست. تقریباً دو بخش اول تبیین‌های اجتماعی امیرالمؤمنین علیه السلام نسبت به زمانه خود ایشان است که همان تشریح اجتماعی قرآن است. در واقع، شرح آیات سیاسی و اجتماعی قرآن در این دو بخش است؛ اما بخش حکمت‌ها معمولاً شرح نکات حکمی و اخلاقی قرآن کریم است، اگرچه در این بخش هم درس‌های حکومتی هست.

آیا ما می‌توانیم تفسیر بعضی از آیات قرآن را در کلام حضرت علی علیه السلام پیدا و به آن عمل کنیم؟

بله، نهج البلاغه چهار دسته محتوا دارد که مسائل اعتقادی، اخلاقی، جهاد، اجتماعی و حکومتی است. درباره قرآن کریم هم همین است و این مباحث را دارد. حالاً ممکن است امیر المؤمنین علیه السلام آیه‌ای را نیاورند و بعد بخواهند شرح بدهند. قرآن کریم به عنوان کلام خالق است، اما شرحی که ایشان نسبت به گذشته می‌دهند یا از قرآن کریم است یا از منابع وحیانی غیر قرآنی پیامبر است.

ربطش هم مشاهدات ایشان است؛ مثلاً، خطبه سه
نهج البلاغه نقد ایشان از مدل حکومتی خلفاست که
مشاهدات خودشان است. نهج البلاغه شرحی از قرآن کریم
است. گاهی اوقات هم تفسیر و تطبیق قرآن کریم
است، اما نه تفسیری که آیه ذکر و شرح داده شود. البته
یک‌جایی هست، اما کلیت ندارد. یقیناً انسان‌خبری که
با قرآن آشناست می‌تواند خطبه خط نهج البلاغه
را به آیه قرآن ارجاع دهد.

رهبرانقلاب نهج البلاغه را ((فرهنگ مفاهیم اسلامی)) می‌دانند، این عبارت چه معنایی دارد؟

حضرت آقا در کتاب ((نبوت‌ها در نهج البلاغه)) می‌فرمایند اگر کسی بخواهد با اسلام آشنا شود، باید با نهج البلاغه آشنا شود. نهج البلاغه کتابی است که از چند بُعدی بودن اسلام، انسان و انقلاب اسلامی صحبت به میان آورده است. در نهج البلاغه همه آنچه که از اسلام نیاز داریم، هست. نهج البلاغه شامل جنگ، سیاست، دیپلماسی، سیاست خارجی، اخلاق، عبادت، زهد و ... است. این نهج البلاغه چند بُعدی نموداری از اسلام چند بُعدی است که برای دوام انقلاب اسلامی و ساختن انسانی چند بُعدی ضروری و لازم است. کسی که نهج البلاغه را می‌خواند با مجموعه‌ای از معارف اسلامی آشنا می‌شود. و از به‌روزترین شروح نهج البلاغه است.

باتوجه به اینکه آقا از دور بودن مردم از نهج البلاغه ابراز تأسف می‌کنند،

به نظر شما یک نوجوان برای ترویج این کتاب چه اقداماتی می‌تواند انجام دهد؟

باتوجه به اینکه امروزه بسیاری از نوجوانان در فضای مجازی هستند، یکی از راهکارها این است که یک قسمت از نهج البلاغه را به صورت عکس نوشته یا کلیپ درست کنند و یا محصلان علوم حدیث و طلاب را در این زمینه به کار بگیرند. اگر عده‌ای نوجوان جمع شوند و از امام جماعت محله، از عالم دینی یا حتی از معلمشان بخواهند که مثلاً نامه ۳۱ نهج البلاغه را برای آن‌ها شرح بدهد، آن طلبه و روحانی هم به دنبال تحقیق و مطالعه در این زمینه می‌رود. گاهی ممکن است معلمانی در بین مردم شروع به تدریس نهج البلاغه کنند، ولی گاهی این درخواست از طرف نوجوانان شکل می‌گیرد که خروجی آن می‌تواند تشکیل ۳۱ حلقه مطالعاتی نهج البلاغه در ۳۱ استان کشور باشد و در این زمینه جریان خوبی به وجود بیاید.

به نظر تان چه عوامل دیگری می تواند به ما کمک کند که از حضرت علی علیه السلام بیشتر بهره ببریم؟

امیر المؤمنین علیه السلام امپراتور معنویت است و چه خوب که دوستان نوجوان و جوان ما ارتباط عاطفی، قلبی و تربیتی با حضرت ایجاد کنند. اگر نوجوانان ارتباط قلبی با امیر المؤمنین علیه السلام داشته باشند، یک شخصیت مستحکمی مثل حاج قاسم می شوند. من تأکید می کنم که نهج البلاغه تکه ای از کار است و همه اش نیست. اگر نوجوان و جوان ما می خواهد شجاع شود، ورزش کند، پیشرفت کند، تنومند شود، کسب معرفت کند و ارتباط قوی با خداوند داشته باشد همه به دست امیر المؤمنین علیه السلام است. اگر ارتباط قوی با حضرت داشته باشیم و مشکلاتمان را به ایشان بگوییم باعث می شود ایشان ما را تحت ولایت خودش قرار بدهد.

